

Yaacov Hecht – Demokratikus oktatás: Sokszínű tanulás – tanulás egy demokratikus világban

augusztus 4, 2023

Harmadik fejezet (folytatás)

Erősségek

Úgy gondolom, hogy a tevékenység és érdeklődési területek tárháza nagyobb, mint ahány ember él a Földön, és hiszem, hogy minden egyes emberben van valami “zseniális” az élet egy bizonyos területén. Hiszem, hogy nem csak néhány tehetség, hanem mindenki képes kiemelkedő teljesítményt nyújtani. Mind tehetségesek vagyunk, és mind lehetünk sikeresek, de mindannyiunk más területen.

Az oktatási rendszer, mely elfogadja ezt a nézetet, nem mondhat le fő erőforrásáról: a minden diákban benne lakozó tehetségről. A demokratikus oktatási rendszer elkötelezett a tekintetben, hogy lehetővé tegye minden gyerek számára, hogy megtalálja a saját erősségeit: azokat a területeket, amelyeken természetnél fogva jobb másoknál. Kulcsfontosságú, hogy lehetőségünk nyíljon már az életünk legelején abba az irányba fejlődünk, ami érdekel bennünket, amelybe képesek vagyunk sokat beletenni, és ahol megtapasztaljuk, hogy milyen érzés sikert elérni. A gyerekkori fejlődés támogatásához kulcsfontosságú az érdeklődés, illetve a siker megélése.

A demokratikus világ emberképe

A régi hierarchikus és nem demokratikus nézet szerint (melyet sajnos a legtöbb demokratikus ország átvett) három csoportba oszthatók az emberek: vannak a “kiválók” (a zsenik), van az

“átlagos” csoport, és a maradék, a “gyengébb” emberek. A demokratikus oktatás által javasolt új modell szerint minden **egyed embernek** (és természetesen minden diáknak) van olyan érdeklődési területe, melyekben sikeres, és olyan is, melyekben átlagos vagy gyenge. Ez a szemlélet sok különböző képesség együttes hordozójának látja az embert, nem pedig egy adott társadalmi réteg tagjának.

A demokratikus oktatás célja olyan körülményeket teremteni a diákok számára, melyek segítenek nekik kilépni “a négyzetből”, és elkezdeni megkeresni saját erősségeiket, hogy megerősödhessen saját képességeikbe vetett hitük.

A haranggörbe szabályai csak “a négyzeten” belül “működnek”. Amikor benne vagyunk, akkor többségünk csak átlagos vagy közepes lehet. Csak igen kis százalékunknak lesz bármilyen valódi sikere a zárt dobozon belüli tudásterületekben (és egy másik kis százalék pedig minden bizonnyal elbukik, és kiesik a rendszerből).

De ha kikerülünk a négyzetből, mindannyian sikeresek lehetünk. Mindenki zseni legalább egy érdeklődési területen: emberi kapcsolatok, állatvédelem, távolugrás, földrajz... A lehetőségek száma végtelen.

Ha nem határozunk meg egy adott “négyzetet” mint a szükséges tudást, hanem inkább kitárjuk a tudás egészének világát, a haranggörbe értelmét veszti. Ha nem minősítünk minden egyes sikert például, hogy azt mondjuk, hogy egy matematikaprofesszor fontosabb, mint valaki, aki lovakkal foglalkozik, akkor azt fogjuk látni, hogy minden egyes emberben benne rejlik a lehetőség, hogy zseni legyen valamilyen területen.

Fejlődési terület

A fejlődési terület az a terület, amely éppen aktuálisan minden másnál jobban lenyűgözi a tanulót. Ez az a tantárgy,

érdeklődési terület vagy tevékenység, amely leginkább tűzbe hozza, amire leginkább kíváncsi.

A fejlődési területet nagy érzelmek jellemzik, mint például lelkesedés, izgatottság, kihívás és heves vágy, hogy mindig újra és újra azzal foglalkozhasson. Amikor a gyerekek vagy a felnőttek a fejlődési területükön belül vannak, akár hosszú időszakokon (napokon, heteken, hónapokon vagy éveken) át sem érzik, hogy csökkenne az energiájuk; pozitív visszajelzéseket kapnak, amiktől új erőre kapnak.

Kisgyermeknél, akiket még nem tarolt le a hagyományos közítélkezés gőzhengere, könnyű észrevenni ezeket a területeket. Amikor egy totyogó fölfedezi, hogy tud járni, újra és újra meg fogja próbálni megismételni az élményt. Folyamatosan új kihívások elé állítja magát, és minden új lépéstől izgatott lesz – akkor is, ha elesik. Óvodás gyerekek órákon át képesek számukra izgalmas szerepjátékot játszani akkor is, ha a körülöttük lévő felnőttek egy szót sem értenek az egészről.

Érdeemes megfigyelni, hogy mi történik egy gyerekkel, amikor fölfedezi például az üveggolyó játékot: hány órát tud azzal eltölteni, hogy csak ül, és újra és újra megpróbálja eltalálni a célpontot, olyan lelkesedéssel, ami számunkra már egy kicsit túlzásnak is tűnhet.

“Nem akarsz valami mást csinálni?” – kérdezik néha a szülők, de a gyerek boldogan folytatja.

A fejlődési területen a gyerek nem adja fel, ha kudarc éri, inkább kihívást jelent számára az új tapasztalat. A fejlődési területen a tanulók képességük legjavát nyújtják, hogy sikerrel vegyék azokat az akadályokat, melyek gyakran túlmutatnak aktuális képességeiken.

A fejlődési terület szükségszerűen a legerősebb oldalunk. Ha megfigyelünk szabad környezetben felnövő gyerekeket, olykor úgy tűnhet, hogy olyan területeket választanak ki, amelyek

számukra a legnehezebbek. Ismertem egy 9 éves kisfiút, akinek a testmozgás nem tartozott az erősségei közé. Jelentős motorikus zavarral született. Ez a gyerek hónapokon keresztül gyakorolta a kézenállást, cigánykerekezést és egy sor olyan tevékenységet, ami kimondottan nehéz volt számára. Órák hosszat dolgozott egy-egy mozdulaton. Távolról úgy tűnt, hogy elmélyült, lelkes és rendkívül erősen koncentrált, annak ellenére, hogy gyakran elesett, és darabos volt a mozgása.

Amikor a gyerekek (vagy akár a felnőttek) számára lehetővé válik, hogy a fejlődési területükön maradjanak, anélkül, hogy megzavarnák vagy kivennék őket ebből a helyzetből, jelentős érzelmi és kognitív képességekre tesznek szert. A kézenállást gyakorló kisfiú sikerrel járt, mert hitt abban, hogy végig fogja tudni csinálni; sokat tanult a bátorságról és arról, hogy milyen legyőzni a nehézségeket; levonta a tanulságokat az eséseiből, és fejlődött a tanulási képessége. Amikor majd legközelebb úgy dönt, hogy megtanul valamit, a kézenállás során nyert tapasztalatait tudja majd alkalmazni. A képesség, hogy a kudarcból tanuljon, a kitartás és a türelem fontosságának megértése – mindezek a segítségére lesznek, amikor legközelebb valami újat próbál megtanulni. "Átvitelnek" nevezem ezt a folyamatot.

A fent megfogalmazott "sokszínű tanulás" a fejlődési területeken belül történik. Ez nem valaminek a megtanulása, sokkal inkább a tanulás közben lezajló folyamatok megértése. A kontextus, melyben a fejlődés lezajlik, nem fontos. Nem a kézenállásról vagy az üveggolyókról való tudás az, ami jelentőségteljes. Ami fontos és jelentős, az a belső erő fejlődése, mely gazdagítja és megerősíti a rendelkezésre álló tanulási képességek választékát.

Amikor diákok vagy bárki olyan tevékenységben vesznek részt, ami szórakoztatja őket, akkor tanulásuk lehető legintenzívebb állapotában vannak. Ebben az állapotban mind a fizikai, mind a szellemi teljesítőképességük a csúcson van.

Fordította: Széger Katalin és Szegedi Gábor a szerző engedélyével.